

Datum van inontvangstneming : 02/09/2013

Zaak C-418/13

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

23 juli 2013

Verwijzende rechter:

Corte costituzionale (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

3 juli 2013

Verzoekende partijen:

Carla Napolitano

Salvatore Vittorio Perrella

Gaetano Romano

Donatella Cittadino

Gemma Zangari

Verwerende partij:

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca

[Begeleidend schrijven]

(omissis)

[Or. 1]

(omissis)

BESLISSING

in de procedures tot toetsing aan de grondwet van artikel 4, leden 1 en 11, van wet nr. 124 van 3 mei 1999 houdende vaststelling van spoedmaatregelen voor het onderwijspersoneel, aanhangig gemaakt door het Tribunale di Roma bij twee

beschikkingen van 2 mei 2012, en door het Tribunale di Lamezia Terme bij twee beschikkingen van 30 mei 2012 [inleidende formules] (omissis) **[Or. 2]**

(omissis)

Inleidende opmerkingen Artikel (omissis) 117, eerste alinea, van de Italiaanse grondwet bepaalt (omissis): „De wetgevende macht wordt door de staat en de regio’s uitgeoefend met inachtneming van zowel de grondwet als de verplichtingen uit hoofde van het communautaire en het internationale recht.” (omissis).

Feiten en procesverloop In de loop van gedingen aanhangig gemaakt door leerkrachten in de tweede fase van het secundair onderwijs en door niet-onderwijzend personeel tegen het Ministero dell’Istruzione, dell’Università e della Ricerca (ministerie van Onderwijs, Universiteit en Onderzoek) hebben het Tribunale di Roma en het Tribunale di Lamezia Terme, sectie arbeidsrecht, de vraag opgeworpen of artikel 4, leden 1 en 11, van wet nr. 124 van 3 mei 1999 houdende vaststelling van spoedmaatregelen voor het onderwijspersoneel in overeenstemming is met artikel 117, eerste alinea, van de grondwet, en met clause 5, punt 1, van de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, die is gehecht aan richtlijn 1999/70/EG van de Raad van 28 juni 1999 betreffende de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd.

De voornoemde rechterlijke instanties merken op dat de verzoekers, die uit hoofde van talrijke, herhaalde overeenkomsten voor bepaalde tijd als leerkracht of administratief medewerker in het onderwijs hebben gewerkt, een verklaring van recht vorderen dat de clauses betreffende de beperking van de duur onrechtmatig zijn en diensgevolge veroordeling van de dienst tot omzetting van hun arbeidsovereenkomst in een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd, althans vergoeding van de schade.

Op basis van enkele recente wetgevingsmaatregelen – waaronder artikel 1, lid 1, van decreto legge (voorlopig wetsdecreet) nr. 134 van 25 september 2009 (Spoedmaatregelen om de continuïteit van het onderwijs en de educatie voor het jaar 2009-2010 zeker te stellen), omgezet, na wijzigingen, bij artikel 1, lid 1, van wet nr. 167 van 24 november 2009, en artikel 9 van decreto legge nr. 70 van 13 mei 2011 (Europees semester – Eerste spoedbepalingen voor de economie), omgezet, na wijzigingen, bij wet nr. 106 van 12 juli 2011 – **[Or. 3]** kunnen overeenkomsten voor bepaalde tijd van leerkrachten die voor de duur van een schooljaar een post waarnemen, enkel worden omgezet in overeenkomsten voor onbepaalde tijd door de aanstelling in vaste dienst van de betrokken leerkrachten, zoals overigens bepaald in de algemene regeling voor de openbare dienst.

In de Italiaanse rechtsorde strekt decreto legislativo (wetsdecreet; hierna ook: „d.lgs.”) nr. 368 van 6 september 2001 tot omzetting van richtlijn 1999/70/EG betreffende de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, waarin de overeenkomst voor bepaalde tijd is geregeld, ertoe te voorkomen dat misbruik wordt gemaakt van dergelijke overeenkomsten, door vast te stellen dat een werknemer maximaal zesendertig maanden op opeenvolgende overeenkomsten voor bepaalde tijd werkzaam kan zijn.

Deze regeling moet ook van toepassing worden geacht op overheidsorganen, zij het dat in dat geval de overeenkomst niet wordt omgezet, maar enkel een recht op schadevergoeding ontstaat.

Niettemin valt de aanwerving van personeel voor het onderwijs niet onder deze regeling, maar wordt zij geregeld door een stelsel van voorschriften op grond waarvan de onderwijsautoriteiten voor de bezetting van vacante posten van het ene jaar op het volgende eenzelfde werknemer (eventueel bij herhaling) op overeenkomsten voor bepaalde tijd kunnen en zelfs moeten aanstellen.

Deze bepaling is volgens het Tribunale di Roma en het Tribunale di Lamezia Terme niet verenigbaar met het recht van de Europese Unie, aangezien de raamovereenkomst van het EVV, de UNICE en het CEEP van 28 juni 1999 inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd bepaalt dat de lidstaten in hun nationale wetgeving voorschriften invoeren die geschikt zijn om misbruik als gevolg van het gebruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten van die aard te voorkomen en te bestraffen.

De Italiaanse wet kent voor de onderwijssector geen maximale duur van arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd noch een maximaal toegestaan aantal verlengingen.

Op basis van artikel 4 van wet nr. 124/1999 kunnen tussen de overheid en leerkrachten verschillende soorten waarnemingsovereenkomsten voor bepaalde tijd worden gesloten: overeenkomsten voor de duur van een schooljaar ter waarneming van de beschikbare en vacante posten in het door de provinciale afdelingen van het ministerie toegewezen personeelsbestand (dat wil zeggen waarop geen leerkracht in vaste dienst is aangesteld), die aan het einde van het schooljaar (31 augustus) verlopen; tijdelijke overeenkomsten ter waarneming van niet-vacante posten in het feitelijk benodigde personeelsbestand die niettemin beschikbaar zijn, die aan het einde van de onderwijsactiviteiten (30 juni) verlopen; en tot slot kortlopende tijdelijke waarnemingsovereenkomsten voor de resterende gevallen, die lopen tot de oorzaak naar aanleiding waarvan ze zijn gesloten, wegvalt.

[Or. 4]

Volgens de verwijzingsbeslissingen aan deze rechter is de enige grondslag voor dit stelsel de noodzaak voor de overheid om te bezuinigen, een doelstelling die weliswaar relevant is, maar geen „doelstelling van sociaal beleid” die – volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna ook: „Hof van Justitie”) – het gebruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd rechtvaardigt.

Het Tribunale di Roma en het Tribunale di Lamezia Terme, die meenden dat in casu geen zodanige twijfel bestond over de uitlegging van de relevante gemeenschapswetgeving dat een prejudiciële verwijzing naar het Hof van Justitie noodzakelijk was, wijzen erop dat zij zeker in strijd is met de gewraakte nationale regeling.

De aan het licht gebrachte tegenstelling kan niet door de gewone rechter worden opgeheven door de met het gemeenschapsrecht onverenigbare nationale regeling buiten toepassing te laten. Daartoe zou de betrokken bepaling van de richtlijn rechtstreeks moeten werken, dus onvoorwaardelijk en voldoende nauwkeurig moeten zijn, terwijl het Hof van Justitie in casu heeft geoordeeld dat clausule 5, punt 1, van het aangehaalde akkoord niet onvoorwaardelijk noch voldoende nauwkeurig is om door particulieren voor de nationale rechter te kunnen worden ingeroepen (arresten van 15 april 2008, Impact, C-268/06, en 23 april 2009, Angelidaki, C-378/07-C-380/07).

Volgens de verwijzende rechters is het evenmin mogelijk het bestreden voorschrift conform de richtlijn uit te leggen, zodat zij geen andere mogelijkheid hebben dan de vraag op te werpen of het voorschrift een schending vormt van artikel 117, eerste lid, van de grondwet, aangevuld met de relevante bepaling van de richtlijn.

Het Tribunale di Roma en het Tribunale di Lamezia Terme hebben zich derhalve tot deze rechter gewend met een verzoek om toetsing van de gewraakte bepaling aan artikel 117, eerste lid, van de grondwet, aangevuld met het relevante voorschrift van gemeenschapsrecht, „voor zover deze toestaat dat onderwijsposen die uiterlijk 31 december daadwerkelijk vacant en beschikbaar zijn en naar verwachting gedurende het gehele schooljaar vacant zullen blijven, bezet worden door middel van waarnemingsovereenkomsten voor de duur van een schooljaar, in afwachting van vergelijkende onderzoeken voor de aanwerving van onderwijzend personeel in vaste dienst, zodat een reeks van opeenvolgende overeenkomsten voor bepaalde tijd ontstaat die in potentie onbeperkt is, en waarvoor geen objectieve redenen en/of een vooraf vastgestelde maximumduur of een bepaald aantal verlengingen is voorzien”.

[Or. 5]

(omissis)

Naar het oordeel van de Avvocatura dello Stato is het betoog in de verwijzingsbeslissingen dat personeel in het onderwijs louter omwille van economische redenen op overeenkomsten voor bepaalde tijd wordt aangesteld, ongegrond.

Volgens de Avvocatura dello Stato berust de aanwerving van dergelijk personeel daarentegen op een onbetwistbaar relevante doelstelling, namelijk het waarborgen van het recht op onderwijs. De consequentie daarvan is dat het niet haalbaar is het beschikbare aantal posten in het door het ministerie toegewezen personeelsbestand in zijn geheel te bezetten met personeel op overeenkomsten voor onbepaalde tijd, omdat niet met zekerheid kan worden voorspeld of de omvang van het leerlingenbestand in de toekomst gelijk zal blijven.

Een dergelijke hypothese is tevens in strijd met artikel 97 van de grondwet (waarin onder meer het beginsel van behoorlijk bestuur en onpartijdigheid van het openbaar bestuur is neergelegd), aangezien het aanleiding kan zijn voor een ongebreidelde uitbreiding van het personeelsbestand, hetgeen nog ernstiger is in een periode als de huidige, waarin voor de overheid ontegenzeggelijk een dringende noodzaak bestaat om te bezuinigen, temeer daar de al genoemde clause 5 aan de lidstaten een ruime handelings- en keuzevrijheid laat om de maatregelen te kiezen waarmee misbruik van overeenkomsten voor bepaalde tijd kan worden voorkomen.

Overwegingen [bevoegdheid van de Italiaanse Corte costituzionale om te beoordelen of een verzoek om een prejudiciële beslissing aan het Hof van Justitie passend is] (omissis) **[Or. 6]** (omissis)

Het Hof van Justitie heeft geoordeeld dat clause 5, punt 1, van de raamovereenkomst niet rechtstreeks werkt (arresten van 15 april 2008, Impact, C-268/06, punten 71, 78 en 79, en 23 april 2009, Angelidaki, C-378/07-C-380/07, punt 196), onder meer omdat moet worden beoordeeld of er eventueel „objectieve redenen” in de zin van de richtlijn zijn, waardoor de verwijdering van de nationale rechtsorde van de daarin vastgestelde beginselen kan worden gerechtvaardigd.

Zoals de verwijzende rechters terecht vermoeden, kan de vraag niet door uitlegging worden beantwoord (omissis).

Op grond van clause 5, punt 1, van de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd die is gehecht aan richtlijn 1999/70/EG van de Raad van 28 juni 1999 (richtlijn van de Raad betreffende de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd) voeren de lidstaten, om misbruik als gevolg van het gebruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten of arbeidsverhoudingen voor bepaalde tijd te voorkomen, wanneer er geen gelijkwaardige wettelijke maatregelen ter voorkoming van misbruik bestaan, een of meer van de uitvoeringsmaatregelen in, tenzij er

objectieve redenen zijn die een vernieuwing van dergelijke overeenkomsten rechtvaardigen, of voeren zij voorschriften in waarin de maximale totale duur van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten of arbeidsverhoudingen voor bepaalde tijd, of het aantal malen dat dergelijke overeenkomsten of verhoudingen mogen worden vernieuwd, is vastgesteld.

Het Hof van Justitie heeft opgemerkt dat richtlijn 1999/70/EG en de daaraan gehechte raamovereenkomst aldus moeten worden uitgelegd dat zij van toepassing zijn op arbeidsovereenkomsten en -verhoudingen voor bepaalde tijd die zijn aangegaan met instanties en andere entiteiten in de openbare sector (arresten van 8 september 2011, Rosada Santana, C-177/10; 7 september 2006, Marrosu en Sardino, C-53/04, en 4 juli 2006, Adeneler, C-212/04).

Overeenkomstig de rechtspraak van het Hof van Justitie moet clausule 5, punt 1, van de raamovereenkomst aldus worden uitgelegd dat zij zich verzet tegen het gebruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, wanneer dit gebruik zijn rechtvaardiging enkel vindt in het feit dat een algemene wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling van een lidstaat daarin voorziet. De tijdelijke behoefte aan vervanging van werknemers, die in een nationale regeling is neergelegd, kan daarentegen in beginsel een objectieve reden in de [Or. 7] zin van deze clausule vormen (arrest van 26 januari 2012, Küçük, C-586/10, punten 30-31).

Met betrekking tot de tenuitvoerlegging van deze richtlijn in de Italiaanse rechtsorde moet het volgende in herinnering worden gebracht:

1) Het openbare vergelijkend onderzoek is krachtens artikel 97, [vierde] alinea, van de grondwet de noodzakelijke en onontkoombare methode voor de aanstelling van onderwijzend en niet-onderwijzend personeel in het onderwijs. Deze alinea bepaalt dat personeel voor de openbare dienst wordt geworven door middel van vergelijkend onderzoeken.

2) De richtlijn is omgezet bij d.lgs. nr. 368 van 6 september 2001 houdende omzetting van richtlijn 1999/70/EG betreffende de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd.

3) Artikel 36, lid 5, van d.lgs. nr. 165 van 30 maart 2001 houdende algemene voorschriften voor de openbare dienst bepaalt: „Onverminderd aansprakelijkheid en sancties kan schending van dwingende bepalingen betreffende de aanstelling of de tewerkstelling van werknemers door de overheidsorganen niet leiden tot de totstandkoming van arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd met die overheidsorganen. De betrokken werknemer heeft recht op vergoeding van de schade die is veroorzaakt als gevolg van in strijd met dwingende bepalingen verrichte werkzaamheden.”

4) Deze rechter heeft geoordeeld dat dat voorschrift in overeenstemming is met de artikelen 3 en 97 van de grondwet (arrest nr. 89/2003). Het Hof van Justitie heeft bevestigd dat het niet in strijd is met clause 5 van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd wanneer in de betrokken sector andere maatregelen zijn genomen waarmee misbruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd daadwerkelijk kan worden voorkomen en in voorkomend geval kan worden bestraft (beschikking van 1 oktober 2010, Affatato, C-3/10, punt 51).

5) Voor personeel in het onderwijs wordt in artikel 10, lid 4 bis, van d.lgs. nr. 368/2001 houdende omzetting van de richtlijn die hier aan de orde is, uitgesloten dat de bepalingen van het decreet, waarin schadevergoeding is voorgeschreven in geval van herhaalde overeenkomsten voor bepaalde tijd in de openbare dienst, van toepassing zijn op overeenkomsten voor bepaalde tijd die zijn gesloten om posten van onderwijzend en administratief, technisch en hulppersoneel waar te nemen, aangezien de noodzaak om voor waarnemingen in de onderwijssector (eventueel herhaalde malen) overeenkomsten voor bepaalde tijd te sluiten, beantwoordt aan bijzondere en onontkoombare behoeften in die sector.

[Or. 8]

6) Daartoe bepaalt artikel 70, lid 8, van d.lgs. nr. 165/2001 dat voor de aanwerving van personeel in het onderwijs de procedures gelden van d.lgs. nr. 297 van 16 april 1994 houdende goedkeuring van de gecoördineerde tekst van de onderwijswetgeving voor scholen van ieder type en niveau, die het ontstaan van een arbeidsverhouding in het onderwijs regelen.

7) Met name de artikelen 399 en 551 van d.lgs. nr. 297/1994 bepalen dat onderwijzend en administratief personeel in vaste dienst voor 50 % wordt geworven door middel van vergelijkende onderzoeken en voor 50 % door middel van permanente ranglijsten, waarin het personeel is opgenomen dat op een overeenkomst voor bepaalde tijd is aangesteld en gekwalificeerd is om les te geven.

8) Artikel 4, leden 1 en 11, van wet nr. 124/1999 – het voorwerp van het verzoek om toetsing aan de grondwet dat aan deze rechter is voorgelegd – regelt tijdelijke waarnemingsovereenkomsten ter bezetting van vacante posten voor leerkrachten en administratief, technisch en hulppersoneel. Lid 1 bepaalt dat „onderwijsposten die uiterlijk 31 december daadwerkelijk vacant en beschikbaar zijn en naar verwachting gedurende het gehele schooljaar vacant zullen blijven, worden bezet door middel van waarnemingsovereenkomsten voor de duur van een schooljaar, indien daarin niet kan worden voorzien met personeel uit het provinciale bestand of met boventallig personeel en indien aan deze posten nog geen in vaste dienst aangestelde leerkracht is toegewezen, in afwachting van

vergelijkende onderzoeken voor de aanwerving van onderwijzend personeel in vaste dienst”.

9) Artikel 1 van decreet nr. 131 van het ministerie van Onderwijs van 13 juni 2007 bepaalt dat leerkrachten en administratief personeel op drie manieren kunnen worden aangesteld:

- waarnemingsovereenkomsten voor de duur van een schooljaar ter bezetting van vacante en beschikbare posten, dat wil zeggen posten waarop geen personeel in vaste dienst is aangesteld;
- tijdelijke waarnemingsovereenkomsten ter bezetting van niet-vacante posten die niettemin beschikbaar zijn, die aflopen aan het einde van de onderwijsactiviteiten;
- tijdelijke waarnemingsovereenkomsten voor alle overige gevallen, ofwel kortlopende waarnemingsovereenkomsten.

Deze drie types waarnemingsovereenkomsten zijn in de nationale rechtsorde noodzakelijk geworden door de artikelen 33 en 34 van de grondwet, waarin het grondrecht op onderwijs is neergelegd en aan de Staat de organisatie ervan is opgedragen op zodanige wijze dat het ook kan worden aangepast aan de voortdurende wijzigingen in de omvang van het leerlingenbestand. Artikel 4 van wet nr. 124/1999, dat ter toetsing aan deze rechter is voorgelegd, beantwoordt aan deze noodzaak.

[Or. 9]

Het is niet mogelijk alle waarnemingsovereenkomsten voor de duur van een schooljaar (vacante, beschikbare posten) voor onbepaalde tijd af te sluiten, want zodoende loopt de overheid het risico over meer leerkrachten te beschikken dan zij nodig heeft, een situatie die in het algemeen en met name in deze periode, waarin de overheid dringend moet bezuinigen, moet worden vermeden, ook op grond van verplichtingen die door de Europese Unie zijn opgelegd.

In geval van een steeds verder teruglopend leerlingenbestand kan het bezetten van alle onderwijsposten die daadwerkelijk vacant zijn, er immers toe leiden dat er een overschot aan onderwijzend personeel ontstaat.

Het onderwijs is een dienst die op aanvraag wordt verleend: doordat het recht op onderwijs in de grondwet is neergelegd, mag de Staat niet weigeren de dienst te verlenen, waardoor het verzoek om onderwijs van rechtswege leidt tot verlening van de dienst.

De flexibiliteit waaraan het Italiaanse onderwijssysteem behoefte heeft – en die niet kan worden geëlimineerd – kan tot diverse factoren worden herleid, waarvan sommige onafhankelijk zijn van de keuzen van de regering, bijvoorbeeld:

voortdurende wijzigingen in de omvang van het leerlingenbestand; aanstelling van overwegend vrouwelijke leerkrachten op onderwijsposities, met name in het basisonderwijs, die bijzondere bescherming behoeven in geval van moederschapsverlof; immigratie (momenteel circa vier miljoen immigranten, die naar behoren in het onderwijssysteem moeten worden geïntegreerd); interne migratiestromen tussen de regio's; keuze van schoolsoorten door de gezinnen; overplaatsing van onderwijzend personeel in vaste dienst; moeilijk bereikbare vestigingen en voorlopige aanstellingen, vooral op de eilanden en in de berggebieden. Daarbij komen factoren die kunnen worden herleid tot keuzen van de regering, bijvoorbeeld: veelvuldige samenvoegingen van scholen; uiteenlopende wijzen van programmering van de klassen; eenmaking van schoolsoorten.

Het is dus onvermijdelijk dat in het Italiaanse onderwijs een aanzienlijke hoeveelheid leerkrachten en administratief personeel op overeenkomsten voor bepaalde tijd wordt aangesteld, om te waarborgen dat er steeds voldoende zijn om de behoeften van alle staatsscholen te dekken.

Dankzij het stelsel van de permanente ranglijsten van personeel voor bepaalde tijd, naast dat van de vergelijkende onderzoeken voor de openbare dienst, kan worden gegarandeerd, enerzijds, dat personeel voor bepaalde tijd in het onderwijs aan de hand van objectieve criteria wordt aangesteld – dus zonder misbruik of ongelijkheid – en anderzijds, dat deze personeelsleden een redelijke [Or. 10] kans hebben om op termijn in vaste dienst te worden aangesteld, op een overeenkomst voor onbepaalde tijd.

De nationale regeling is bovendien zodanig opgezet, althans in beginsel, dat de aanstelling van personeel in het onderwijs op overeenkomsten voor bepaalde tijd – hoewel noch een maximale duur van deze overeenkomsten noch een maximaal aantal verlengingen is aangegeven – beantwoordt aan de in clausule 5, punt 1, van richtlijn 1999/70/EG van 28 juni 1999 bedoelde objectieve redenen.

Ook de Italiaanse Corte di cassazione heeft in deze zin geoordeeld (omissis).

In de periode tussen 1999 en 2011 is in beperkte mate personeel op overeenkomsten voor onbepaalde tijd aangesteld, met uitzondering van 2011, waarin na een groot aantal pensioneringen 66 000 personen in vaste dienst zijn genomen.

Er is een duidelijke afname van overeenkomsten voor bepaalde tijd: in 2007 ging het om 233 886 overeenkomsten en in 2012 om 125 934 overeenkomsten (zowel onderwijzend als niet-onderwijzend personeel).

Na het vergelijkend onderzoek dat in 1999 is aangekondigd – ten tijde van de vaststelling van wet nr. 124/1999 – zijn lange tijd geen vergelijkende onderzoeken meer gehouden en pas in 2012 is, op basis van het decreet van de ministro dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca van 3 augustus 2011, weer

een vergelijkend onderzoek aangekondigd, dat nog loopt. Dit vergelijkend onderzoek betreft de aanstelling van 11 542 leerkrachten op overeenkomsten voor onbepaalde tijd, aangevuld met evenveel leerkrachten van de permanente ranglijsten waarop leerkrachten voor bepaalde tijd zijn opgenomen. Daarnaast is gepland 5 300 personen in niet-onderwijzende functies aan te stellen.

Tegen het hoofdbestanddeel van artikel 4, lid 1, van wet nr. 124/1999 – voorwerp van de voor deze rechter hangende zaak – kan geen klacht worden gericht, want dat regelt de onderverdeling van waarnemingsovereenkomsten. Deze bepaling is noodzakelijk om te waarborgen dat vacante posten van jaar op jaar worden bezet en heeft derhalve geen betrekking op de verlenging van overeenkomsten voor bepaalde tijd en op de uitsluiting van schadevergoeding.

De laatste zinsnede van dit lid bevat de bepaling dat posten die uiterlijk 31 december daadwerkelijk vacant en **[Or. 11]** beschikbaar zijn, worden bezet door middel van waarnemingsovereenkomsten voor de duur van een schooljaar „in afwachting van vergelijkende onderzoeken voor de aanwerving van onderwijzend personeel in vaste dienst”.

De bovengenoemde bepaling, die vervat is in de laatste zinsnede van artikel 4, lid 1, van wet nr. 124/1999, opent wellicht de mogelijkheid overeenkomsten voor bepaalde tijd te verlengen zonder dat er een zekere termijn voor een vergelijkend onderzoek in het vooruitzicht wordt gesteld.

Deze voorwaarde – in combinatie met het ontbreken van bepalingen waarin werknemers in het onderwijs die onterecht herhaalde malen op een overeenkomst voor bepaalde tijd zijn aangesteld, het recht op vergoeding van de schade wordt toegekend – zou in strijd kunnen zijn met de aangehaalde clause 5, punt 1, van richtlijn 1999/70/EG.

Hoewel het Hof van Justitie al verschillende arresten op dit gebied heeft gewezen, is het derhalve noodzakelijk het Hof te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van clause 5, punt 1, van richtlijn 1999/70/EG met betrekking tot het verzoek om toetsing aan de grondwet dat aan deze rechter is voorgelegd. Er bestaat immers twijfel over de juiste uitlegging van deze bepaling van gemeenschapsrecht en de verenigbaarheid ervan met de hierboven uiteengezette nationale regeling.

[loutere verwijzing naar de grondwettelijke voorschriften over de verhouding tussen de Italiaanse rechtsorde en die van de Europese Unie] (omissis)

De prejudiciële vraag die aan het Hof van Justitie is voorgelegd, is relevant in de procedure tot toetsing van de grondwettigheid, want de uitlegging waarom aan het Hof is verzocht, is noodzakelijk om de juiste betekenis van de gemeenschapsregeling vast te stellen met het oog op de daaropvolgende toetsing door deze rechter aan de grondwettelijke bepaling die door deze gemeenschapsregeling is aangevuld.

[rechtmatigheid van het verzoek om een prejudiciële verwijzing] (omissis)
[Or. 12]

(omissis)

DICTUM

DE CORTE COSTITUZIONALE

1) beslist het Hof van Justitie van de Europese Unie krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie de volgende vragen van uitlegging van clause 5, punt 1, van de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, die is gehecht aan richtlijn 1999/70/EG van de Raad van 28 juni 1999, voor te leggen:

– Moet clause 5, punt 1, van de door het EVV, de UNICE en het CEEP gesloten raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, die is gehecht aan richtlijn 1999/70/EG van de Raad van 28 juni 1999, aldus worden uitgelegd dat zij zich verzet tegen de toepassing van artikel 4, leden 1, laatste zinsnede, en 11, van wet nr. 124 van 3 mei 1999 houdende vaststelling van spoedmaatregelen voor het onderwijspersoneel, die de waarnemingsovereenkomsten voor de duur van een schooljaar voor posten „die uiterlijk 31 december daadwerkelijk vacant en beschikbaar zijn” regelen met de bepaling dat „in afwachting van vergelijkende onderzoeken voor de aanwerving van onderwijzend personeel in vaste dienst” leerkrachten op waarnemingsovereenkomsten voor de duur van een schooljaar worden aangesteld, wanneer op grond van deze bepaling gebruik kan worden gemaakt van overeenkomsten voor bepaalde tijd zonder dat een zekere termijn wordt gegeven voor vergelijkende onderzoeken en zonder dat recht op vergoeding van de schade bestaat?

– Zijn de organisatorische behoeften van het Italiaanse onderwijssysteem, zoals hierboven aangegeven, objectieve redenen in de zin van clause 5, punt 1, van richtlijn 1999/70/EG van 28 juni 1999, zodat een regeling als de Italiaanse voor de aanstelling van personeel in het onderwijs voor bepaalde tijd, waarin geen vergoeding van de schade is voorzien, verenigbaar is met het recht van de Europese Unie?

2) schorst het onderhavige geding totdat uitspraak is gedaan naar aanleiding van deze prejudiciële vraag.

[slotformule] (omissis)

[Or. 13]

Aldus besloten te Rome (omissis) op 3 juli 2013.

(omissis)